

(BORST)VOEDING EN HECHTING BINNEN DE JGZ

DE LINK MET KANSRIJKE START

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Actieprogramma

Kansrijke Start

- Probleemstelling: behoeften van baby's en van ouders/de maatschappij
- Situatie binnen de JGZ: wat gaat goed, wat kan beter
- Basis voedingszorg bij de JGZ
- Waar gaat het om in het kader van kansrijke start
- Wat heb je nodig
- Stellingen
- Aan de slag

WAT PAST BIJ BABY'S? WAT PAST BIJ DE MAATSCHAPPIJ

BABYBEHOEFTE

BEHOEFTE OUDERS/MAATSCHAPPIJ

DE BLAUWDRIJK VAN DE BABY

Hoe we met onze kinderen omgaan is in de afgelopen 100 jaar veranderd. Door de industrialisatie zijn de eisen van de maatschappij anders geworden.

Baby's en kinderen hebben echter een ingebakken verwachtingspatroon.

BABYBEHOEFTE

- Nabijheid
- Interactie
- Op hun lichaam afgestemde voeding
- In hoge frequentie
- In kleine hoeveelheden per keer

Wanneer we
hieraan tegemoet
komen, kan een kind
zich optimaal
ontwikkelen

DE MAATSCHAPPIJ EN ONS EIGEN LEVEN

- Wat bij een baby past, past niet goed in de maatschappij en het leven van ouders
- Door de ontwikkelingen en de eisen van de maatschappij, gaan we nogal eens voorbij aan de behoeften van een baby.

In de vorige eeuw zijn we massaal onze baby's anders gaan voeden dan hoe in de eeuwen daarvoor gebruikelijk was.

ANDERE VOEDING EN ANDERE HOEVEELHEDEN

Door de samenstelling van de voeding en de grotere hoeveelheden die de baby per keer kreeg, kon de voedings-frequentie omlaag.

De baby kon langer van zijn moeder gescheiden worden en sliep langer door. Het beeld van een 'normaal babygedrag' werd bijgesteld.

Als de baby
huilt/protesteert,
ervaart de ouder
dit als een
probleem

Ouders die willen ingaan op de
natuurlijke behoeften van hun kind
hebben hier last van.

Hun baby wijkt af van 'normaal'

Nu hebben baby's die borstvoeding krijgen 'privileges' als huidcontact na de geboorte, voeden op verzoek en slapen in de buurt van de ouders. Dit is niet de norm maar speciaal voor de borstvoeding.

De JGZ kan helpen het maatschappelijk beeld van wat een baby nodig heeft, te veranderen.

**BANG
VOOR VERANDERING**

**IK WORD PAS BANG
ALS ER
NIKS VERANDERT**

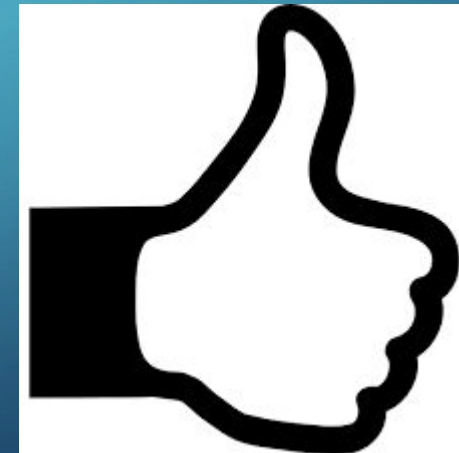
Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Wat gezien wordt als ‘goed voor de borstvoeding’ is in de basis goed voor elke baby. Omdat het voldoen aan deze basale behoeften zorgt voor een optimale ontwikkeling van kinderen.

Normaliseren van fysiologisch
babygedrag kan leiden tot meer
interactie, meer borstvoeding,
bijstellen van verwachtingspatroon
van (aanstaande) ouders

WAT GAAT GOED, WAT KAN BETER?

HOE VERHOUDT DE BOODSCHAP OVER HECHTING ZICH TOT...

- JGZ-richtlijnen (bijv. rust-regelmaat-prikkelreductie)
- Gebruik van TNO-groeicurve ipv WHO groeicurve,
- Adviezen Groeiboek,
- Ideeën en adviezen van individuele professionals over doorslapen, aantal voedingen, afbouwen, etc.

Voeden is niet
alleen overdracht
van voeding maar
ook interactie

Wat doet de JGZ nu?

- *Dit verschilt per organisatie. Afhankelijk van of er een lactatiekundige in dienst is en hoe JGZ-medewerkers zijn opgeleid.*

Wat kan de JGZ niet bieden?

- *Specialistische borstvoedingszorg die buiten basis JGZ-zorg valt*

BASISVOORWAARDEN VOOR GOEDE BEGELEIDING DOOR DE JGZ

- Beleid over (borst)voeding vastgelegd en geborgd
- Geschoolde medewerkers die kennis hebben van het belang van borstvoeding en deze ook kunnen overbrengen, incl. praktische vaardigheden

BASIS BORSTVOEDINGSZORG DOOR DE JGZ BESTAAT UIT:

- *Voeding observeren (borstvoeding is geen hogere wiskunde, observeren hoort bij de taak van de JGZ professional)*
- *Baby's behoeften duidelijk maken aan ouders*
- *Zicht hebben op borstvoedingscurve (rode vlaggen)*
- *Kennis hebben van normale drinktechniek*

TAKEN VAN DE LACTATIEKUNDIGE BINNEN DE JGZ :

- Helpen en ondersteunen van ouders en hun baby in situaties die de JGZ niet kan oplossen vanwege onvoldoende tijd of deskundigheid.
- Ondersteunen door middel van het ontwikkelen en geven van scholing, formuleren en implementeren van beleid
- WHO-code 'waakhond'.

LANDELIJKE BORSTVOEDINGSRAAD

- Organisatie ligt bij het voedingscentrum
- De JGZ wordt vertegenwoordigt door de AJN, V&VN en het NCJ
- Vertegenwoordigers van kenniscentra en beroepsverenigingen etc.

LANDELIJKE BORSTVOEDINGSRAAD

Missie

De Landelijke Borstvoedingsraad zet zich er voor in die gezonde start voor kinderen mogelijk te maken, zodat meer kinderen langer borstvoeding krijgen en zo bij te dragen aan een betere gezondheidsuitkomst voor kinderen en hun moeders.

LANDELIJKE BORSTVOEDINGSRAAD

Jaren terug al lobby ingezet om lactatiekundige zorg voor iedereen toegankelijk te maken ongeacht van waar je woont/bevalt of verzekerd bent.

---> wens is dan ook om lactatiekundige zorg op te laten nemen in het basispakket van de zorgverzekeraar en als zorg voor het kind te zien.

MOTIE VAN HET LID DIK-FABER (Christenunie)

- Voorgesteld 18 oktober 2018 -

Concluderen dat tijdige lactatiekundige hulp ervoor zorgt dat vrouwen niet vroegtijdig stoppen met het geven van borstvoeding, zoals nu bij 65% van de moeders het geval is;

overwegende dat lactatiekundige zorg na de kraamperiode is ingebed in de jeugdgezondheidszorg, maar dat de mogelijkheden van lactatiekundige zorg onvoldoende aan bod komen in de gesprekken met de jeugdverpleegkundige;

overwegende dat lactatiekundige zorg in de kraamperiode niet vergoed wordt vanuit de basisverzekering, terwijl lactatiekundige zorg als onderdeel van de jeugdgezondheidszorg gratis is;

verzoekt de regering, lactatiekundige zorg beter in te bedden in de jeugdgezondheidszorg met als doel dat moeders betere ondersteuning krijgen bij het geven van borstvoeding;

verzoekt de regering tevens, samen met VNG te kijken naar de mogelijkheden om lactatiekundige zorg als onderdeel van de jeugdgezondheidszorg vanaf de geboorte van het kind beschikbaar te stellen

Naar aanleiding van deze motie is Minister de Jonge op 20-2-2019 met een reactie gekomen;

Citaat: “Ik heb aan mevrouw Dik-Faber (CU) toegezegd om te kijken op welke manier ik denk dat er een plek is voor de lactatiekundige in het kader van het programma Kansrijke Start. Een belangrijk onderdeel van Kansrijke Start zijn de lokale coalities”.

“Om de kennis en kunde van lactatiedeskundigen optimaal te kunnen benutten, zijn de lokale coalities het meest geschikt. Samen met andere professionals kunnen zij op deze wijze zorgen voor een goede start van kinderen”.

- Door de landelijke borstvoedingsraad is er een reactie verstuurd naar Carla Dik Faber naar aanleiding van dit schrijven.

Citaai: “We zijn optimistisch dat lokale coalities kunnen bijdragen om de afstemming in de zorgketen te verbeteren, zeker gezien borstvoedende moeders met maar liefst 14 verschillende zorgprofessionals te maken kunnen krijgen. Wij zijn er met de huidige oplossing alleen nog niet gerust op dat lactatiekundige zorg in alle gemeenten vanaf de geboorte beschikbaar is en blijft. Juist in de periode tussen de kraamzorg en de JGZ gaat het nu namelijk vaak mis. Bovendien is het geen vanzelfsprekendheid dat bij alle JGZ instellingen een lactatiekundige in dienst is. Het zou dan ook waardevol zijn om meer inzicht te krijgen in de huidige inzet van lactatiekundigen binnen de JGZ. Daarnaast is landelijke actie nodig om lactatiekundige zorg beter in te bedden in de JGZ.”

Koepels enquête ActiZ & GGD GHOR Nederland

Doel: Inventariseren wat de huidige stand van zaken is met betrekking tot de borstvoedings/lactatiekundige zorg binnen de de JGZ.

Hier is helaas lang niet door iedereen op gereageerd maar de conclusie die getrokken kan worden is dat het beleid rondom lactatiekundige inzet zeer wisselend is als deze er überhaupt al is.

Onderzoek VWS op verzoek van de Minister

- Doel: Om inzicht te krijgen in de factoren die ervoor zorgen dat vrouwen eerder stoppen met borstvoeding geven, welke hulp is gezocht en hoe die hulp heeft uitgepakt.
- Nov 2019 oplevering rapport door KANTAR :
Uit het rapport komt naar voren dat de JGZ-professional een meer signalerende en ondersteunende rol bij eventuele moeilijkheden met borstvoeding zou kunnen hebben. Ook wordt de JGZ door moeders niet als partij gezien waar je met vragen over borstvoeding terecht kunt.

Brief van de minister van VWS op 19 dec 2019- Als reactie op de motie uit 2018.

Citaat: “Alle JGZ-professionals hebben tot taak informatie en ondersteuning te geven op het gebied van borstvoeding. Borstvoedingsondersteuning zit in het basispakket JGZ. Bij complexe situaties verwijst de JGZ-professional door naar een lactatiekundige. Dit zit niet in het basispakket JGZ maar wordt vergoed uit het aanvullende pakket van de zorgverzekering. Het is echter voor professionals niet altijd duidelijk wat borstvoedingszorg (kraamzorg en JGZ) en lactatiekundige zorg (lactatiekundigen) inhoudt. Om hier meer duidelijkheid over te geven werken beroepsverenigingen aan een uitwerking van beide vormen van zorg”.

Minister van VWS gaat in overleg met het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid en stakeholders om te verkennen hoe er meer bekendheid kan worden gegeven aan de rol van de JGZ bij borstvoeding. Wellicht is het contact voor de maternale kinkhoestvaccinatie een gelegenheid voor JGZ-organisaties om voorlichting over borstvoeding te geven.

Tot slot:

De Minister van VWS zal op basis van het uitgevoerde onderzoek en enquête tot een standpunt en vervolgstappen komen wat betreft meer mogelijkheden van ondersteuning bij borstvoeding door de JGZ. De Kamer wordt hierover in het eerste kwartaal van 2020 geïnformeerd.

HOE DOET DE JGZ HET TEN AANZIEN VAN BEGELEIDING BIJ (BORST)VOEDING EN HECHTING?

Geprobeerd te onderzoeken.
Minimale respons onder JGZ organisaties.

Reacties kwamen van organisaties mét lactatiekundige in dienst

Reacties van ouders in die organisaties zijn positief op begeleiding bij borstvoeding

OPBRENGSTEN VWS ONDERZOEK: TIPS VOOR DE JGZ

- *Moeders meer bevragen op hoe het gaat met het geven van borstvoeding. (nb is het eerste contactmoment met 1 maand niet te laat?)*
- *Minder focus op de groei grafieken die niet gebaseerd zijn op borstgevoede kinderen.*
- *JGZ is vaak nog niet in beeld, als de kraamzorg weggaat uit een gezin (8 dgn. na de geboorte) Uit cijfers blijkt dat dit het moment is waarop veel vrouwen stoppen met borstvoeding geven omdat ze niet de juiste ondersteuning krijgen (of omdat hun verwachtingen niet stroken met het beeld wat ze hebben van hoe een baby zich zou moeten gedragen?)*

KANSRIJKE START DRAAIT OM HECHTING EN VRAAGT OM SAMENWERKING EN HET VORMEN VAN COALITIES.

Op het gebied van voorlichting en overdracht samenwerken met partners als verloskundige, kraamzorg, vrijwilligersorganisaties en vrijgevestigd lactatiekundigen

‘Om te zorgen voor een positieve relatie tussen de ongeboren baby en de zwangere vrouw, kunnen zowel de moeder als de vader worden gesteund om de gevoelens en behoeften van de baby te leren begrijpen en daarop in te gaan.

*Dit kan door te bevorderen dat de ouders de baby liefdevol **aanraken**, een zachte **stem** en het geven van positieve feedback’*

(Gerhardt, 2004; RCM, 2011).

DUS WAAR GAAT HET OM

OOK IN HET KADER VAN KANSRIJKE START

“The greatest gift for a baby is maternal responsiveness.”
Allen & Duncan Smith

- *Hechting en een positieve relatie.*
- *Helpend hierbij is oog hebben voor de emotionele betekenis van het gedrag van de ouder.*
- *Bedenken wat de beste buffer is voor een gezonde coping in voor de ouders en baby stressvolle situaties*

WAT HEBBEN PROFESSIONALS NODIG OM OUDERS TE EMPOWEREN OM DE BESTE OUDER TE ZIJN VOOR HUN KIND?

Hoe komen we van adviseren naar luisteren, informeren en ondersteunen?

Wat zit in de weg?

Wat heb je nodig?

STELLINGEN

- *Voeden = interactie (eens/oneens)*
- *De omgeving bepaalt je gedrag (eens/oneens)*
- Vrouwen weten niet dat de JGZ ondersteuning kan bieden bij borstvoeding (eens/oneens)
- Borstvoedingszorg=JGZ-zorg

MIJN AMBITIE IS...

- Ik ben als JGZ-er de aangewezen persoon om ouders van kennis te voorzien over kansrijk opvoeden
- Ik heb als JGZ-er de expertise om op maat kennis over kansrijk opgroeien over te kunnen brengen aan ouders. eens/oneens
- Ik heb als JGZ-er de vaardigheden om op maat kennis over kansrijk opgroeien over te kunnen brengen aan ouders. eens/oneens

INNOVATIEVRAAG

Wat kan de JGZ het beste bieden als het gaat om borstvoedingsondersteuning?

The background is a dark blue gradient. In the corners, there are decorative white and light blue circuit-like patterns consisting of lines and circles, resembling a PCB or a network diagram.

CONCLUSIES

VERVOLG STELLINGEN

- Ik heb als JGZ-er de expertise om op maat kennis over kansrijk opgroeien over te kunnen brengen op plaatsen waar ouders komen en die ook invloed hebben op ouders.
- Ik heb als JGZ-er de vaardigheden om op maat kennis over kansrijk opgroeien over te kunnen brengen op plaatsen waar ouders komen en die ook invloed hebben op ouders.

WAT IS DE TOEGEVOEGDE
WAARDE VAN DE JGZ TEN
AANZIEN VAN KANSRIJK
OPGROEIEN?

- Wat is het effect van hoe we het nu doen?
- Wat willen we anders?
- Hoe willen we het anders doen?

